

Брюксел, 19.11.2013 г.
COM(2013) 795 final

**ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА И
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ**

**относно прилагането на Регламент (ЕО) № 861/2007 на Европейския парламент и
на Съвета от 11 юли 2007 г. за създаване на европейска процедура за икове с
малък материален интерес**

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА И ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ

относно прилагането на Регламент (ЕО) № 861/2007 на Европейския парламент и на Съвета от 11 юли 2007 г. за създаване на европейска процедура за искове с малък материален интерес

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Регламент (ЕО) № 861/2007 за създаване на европейска процедура за искове с малък материален интерес (наричан по-нататък „регламентът“) се прилага от януари 2009 г. във всички държави членки с изключение на Дания. Основните характеристики на процедурата са писменият ѝ характер, стриктните срокове за провеждане на производството, отсъствието на изискване за процесуално представителство, използването на електронните комуникации, използването на стандартни формуляри за процесуалните действия и премахването на междинната процедура за деклариране на изпълняемостта на съдебното решение („екзекватура“).

В член 28 е предвидено, че до 1 януари 2014 г. Комисията трябва да представи доклад за преглед на функционирането на регламента. Настоящият доклад е изготвен въз основа на външно проучване¹, допитване до обществеността в интернет, отговорите на отправления до държавите членки въпросник, обсъжданията в рамките на Европейската съдебна мрежа по граждански и търговски дела (ЕСМГТД) от 2011 г. и 2013 г., както и мнението на потребителите² и широката общественост³.

¹ Deloitte, *Assessment of the socio-economic impacts of the policy options for the future of the European Small Claims Regulation* („Оценка на обществено-икономическото въздействие на вариантите на политика за бъдещето на Регламента за европейската процедура за исковете с малък материален интерес“), юли 2013 г. (по-нататък „проучването на Deloitte“): http://ec.europa.eu/justice/civil/document/index_en.htm.

² Въз основа на индивидуални жалби и на следните доклади: Centre européen de la Consommation/Europäischen Verbraucherschutz e.V., *Procédure de règlement des petits litiges et injonction de payer européenne: des procédures simplifiées pas si simple dans la pratique* („Процедура за искове с малък материален интерес и европейска заповед за плащане: опростени процедури, които на практика не са толкова прости“), юли 2011 г.: http://www.europe-consommateurs.eu/uploads/media/4.4.3_procedure_de_reglement_des_petits_litiges.pdf (http://www.europe-consommateurs.eu/uploads/media/4.4.3_procedure_de_reglement_des_petits_litiges.pdf) (по-нататък „СЕС, Procédure de règlement des petits litiges“); Мрежа на европейските потребителски центрове, *European Small Claims Procedure Report* („Доклад относно европейската процедура за исковете с малък материален интерес“), септември 2012 г.: http://ec.europa.eu/consumers/ecc/docs/small_claims_210992012_en.pdf (по-нататък „докладът на мрежата на европейските потребителски центрове“). Беше взето предвид и изследването *Implementation of optional instruments within European civil law* („Прилагане на незадължителни инструменти в рамките на европейското гражданско право“), изготвено през 2011 г. за Европейския парламент от г-жа В. Fauvarque-Cosson и г-жа М. Behar-Touchais: <http://www.europarl.europa.eu/committees/en/studiesdownload.html?language=document=en&file=72928>).

³ Специално издание на Евробарометър № 395 за европейската процедура за искове с малък материален интерес, април 2013 г. (по-нататък „специален Евробарометър № 395“): http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_395_en.pdf.

2. ПРИЛАГАНЕ НА РЕГЛАМЕНТА В ОБЩ ПЛАН

Счита се, че по принцип процедурата е улеснила презграничните съдебни спорове по искове с малък материален интерес в рамките на ЕС. Тя намали разноските за съдебните спорове по презгранични искове с малък материален интерес, в някои случаи с 40 %, както и продължителността на съдебните спорове от 2 години и 5 месеца на 5 месеца средна продължителност.

В сравнение с националните опростени процедури европейската процедура се счита за по-евтина, тъй като е по-проста от тях. При повечето национални процедури просто се премахва задължителното процесуално представителство по спорове с малка стойност пред по-долните съдебни инстанции.

Използването на европейската процедура за искове с малък материален интерес обаче все още е твърде ограничено в сравнение с броя на потенциалните дела. В това отношение броят на исковите молби се различава значително между държавите членки, като за 2012 г. варира от само 3 молби в България до 1 047 молби в Испания⁴. Освен фактори като пазарните навици на населението и наличието или разноските по алтернативните национални процедури, тази разлика в използването на европейската процедура изглежда е свързана по-конкретно с това дали на хората им е известно, че такава процедура съществува, и как действа тя⁵. Това заключение се потвърждава от обстоятелството, че броят на исковите молби, подадени по регламента се е увеличавал непрекъснато от началото на прилагането му през 2009 г.⁶ досега.

Евробарометър № 395 показва, че две трети от тези, които са използвали процедурата, като цяло са удовлетворени от нея. 13 % от участниците са заявили, че не са доволни, 17 % са заявили, че съдът не е познавал процедурата, 16 % са имали трудности при попълването на формулярите и 10 % са потърсили помощ за попълването на формуляра на исковата молба, но не са получили такава.

Освен това, се отчитат и някои недостатъци, както е описано по-долу.

3. ПРИЛОЖНО ПОЛЕ НА РЕГЛАМЕНТА

3.1. Максимално допустима стойност на иска от 2 000 EUR

Регламентът се прилага по дела, по които стойността на иска не надвишава 2 000 EUR.

В повечето държави членки вече съществуват национални опростени процедури⁷. Максимално допустимите стойности на исковете по тези процедури варират значително — от 600 EUR в Германия до 25 000 EUR в Нидерландия. След влизането в сила на регламента се очерта тенденция към увеличаване на равнището на

⁴ Няма данни за вида и особеностите на делата, но с оглед на максимално допустимата стойност на иска от 2 000 EUR може да се предположи, че регламентът се използва предимно от потребителите. Специален Евробарометър № 395 също се съсредоточава върху това как гражданите на ЕС възприемат регламента.

⁵ От отговорите на въпросника от страна на Испания личи, че обученията са били организирани не само за съдилищата и съдиите, както в повечето други държави членки, ако въобще е имало такива, но също и за съдебните изпълнители и компетентните за изпълнението органи. Вж. също проучването на Deloitte, част I, раздел 3.3.2.1, стр. 73—74.

⁶ Вж. проучването на Deloitte, част I, раздел 3.3.2.1, стр. 66—67 (таблица 19), в което се прави общ преглед на отговорите на държавите членки във връзка с броя на исковите молби и постановените съдебни решения по ЕПИММИ.

⁷ Само в Австрия, България, Кипър, Чешката република и Финландия не съществува подобна процедура. Вж. проучването на Deloitte, част I, раздел 3.3.1.1., стр. 53.

националните максимално допустими стойности на исковете по опростените съдебни процедури⁸. В някои държави членки това увеличение е значително⁹.

Евробарометър № 347¹⁰ показва, че максимално допустимата стойност на иска от 2 000 EUR силно ограничава достъпа до процедурата най-вече за МСП, чиито презгранични правни спорове с други предприятия са от порядъка средно на 39 700 EUR. За такива искове предприятията трябва да се насочат към националните процедури за искове с малък материален интерес, ако те съществуват, или към гражданското производство по общия ред. Това може да доведе до прекомерни разноски за съдебните спорове и продължителни производства. Действително, 45 % от предприятията, които са страни по презграничен спор, не се обръщат към съда, тъй като процесуалните разноски са несъразмерно високи със стойността на иска, а 27 % не се обръщат към съда, защото процедурата би отнела твърде много време.

3.2. Териториално приложно поле

Регламентът понастоящем се прилага за съдебни спорове, по които поне една от страните е с местоживеене или обичайно пребиваване в държава членка, различна от държавата членка на сезирания съд или правораздавателен орган. Такова ограничение води до това, че страните, които упражняват правото си да изберат съда по общото им местоживеене съгласно разпоредбите на Регламент (ЕО) № 44/2001 (Регламент „Брюксел I“)¹¹ за сметка на друг компетентен съд, не могат да използват европейската процедура. Например:

- когато договорот се изпълнява в друга държава членка, например наем на ваканционно жилище в друга държава членка;
- когато събитието, пораждащо вземане поради непозволено увреждане, е настъпило в друга държава членка, например автомобилна катастрофа в пограничен район;
- когато съдебното решение трябва да бъде изпълнено в друга държава членка, например ако банковата сметка на ответника е в друга държава членка.

Освен това ограничението не позволява молби по регламента да се подават пред съдилищата на държавите — членки на ЕС от или срещу граждани на трети държави, например жалби на потребители от ЕС срещу предприемачи, намиращи се в трета държава.

Това ограничение поражда също и правна несигурност. Гражданите може да имат очакването, че по-голямата част от техните презгранични дела ще попаднат в приложното поле на регламента, и могат също така изкуствено да създадат презграничен сценарий, какъвто е предвиден в регламента, за да се възползват от предимствата му, например като прехвърлят вземането си на чуждестранно дружество¹².

⁸ Напр. в Естония, Франция, Унгария, Ирландия, Италия, Литва, Словения, Испания, Нидерландия и Обединеното кралство.

⁹ В Обединеното кралство — от 5 000 GBP на 10 000 GBP, в Нидерландия — от 5 000 EUR на 25 000 EUR, вж. проучването на Deloitte, част I, раздел 3.3.1.1, стр. 52—53.

¹⁰ Експресно проучване на Евробарометър № 347 за отношенията между предприятията и алтернативното разрешаване на спорове в ЕС (по-нататък „Флаш Евробарометър № 347“), стр. 40—42: http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_347_en.pdf.

¹¹ Регламент (ЕО) № 44/2001 на Съвета относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела (ОВ L 12, 16.1.2001 г., стр. 1).

¹² За такива случаи беше сигнализирано по време на обсъжданията в рамките на ЕСМГТД.

4. ПРЕДВИДЕНАТА В РЕГЛАМЕНТА ПРОЦЕДУРА

4.1. Компетентност

Компетентността на съдилищата по европейската процедура за искове с малък материален интерес се урежда от Регламент „Брюксел I“.

Някои държави членки са създали едно или няколко специализирани съдилища, компетентни да разглеждат дела по европейската процедура за искове с малък материален интерес (напр. Финландия, Малта и федерална провинция Хесен в Германия). Подобно съсредоточаване на компетентност има определени преимущества, защото то позволява например съсредоточаването на специализираните познания на съдиите, на езиковите умения и на наличното оборудване, позволяващо използването на средства за комуникация от разстояние, което води до спестяване на разноски. Потенциалните недостатъци за ищците, които биха желали да подадат своите презгранични искове с малък материален интерес до своя районен съд, могат да бъдат компенсирани чрез по-активно използване на електронното обработване на делата и средствата за комуникация от разстояние.

4.2. Писменият характер на процедурата и използването на средства за комуникация от разстояние

Европейската процедура по принцип е писмена. По този начин отпада необходимостта страните да пътуват и се пестят средства и време. Съдът или правораздавателният орган обаче може да проведе устно изслушване, ако намери това за необходимо или ако е поискано от една от страните. Съдилищата се насърчават да провеждат устните изслушвания чрез видеоконферентна връзка или друго средство за комуникация от разстояние, ако са технически оборудвани за това.

Проучването показва, че седем държави членки/юрисдикции¹³ предлагат ограничени (по-малко от 10 % от съдилищата) или никакви възможности за използване на ИКТ в съда, докато десет държави членки/юрисдикции¹⁴ осигуряват възможност за комуникация чрез ИКТ във всички съдилища. Дори в държавите членки, в които съответното оборудване е налично, не може да се гарантира, че съоръженията действително се използват за устните изслушвания по европейската процедура за искове с малък материален интерес, тъй като използването им се оставя на преценката на съдията. Понастоящем страните са длъжни да плащат ненужно високи разноски, когато от тях се изисква да присъстват физически в съд в друга държава членка за устното изслушване.

В специален Евробарометър № 395 една трета от отговорилите посочват, че биха били по-склонни да предявят иск, ако процедурите можеха да се провеждат изцяло писмено, без да е необходимо тяхното физическо присъствие в съда. Настоящите технологии позволяват инсталирането на средства за комуникация от разстояние при доста ниски разходи за това (оборудване тип „Skype“ или телеконферентна връзка).

¹³ Белгия, България, Гърция, Унгария, Латвия, Словакия, Обединеното кралство – Северна Ирландия.

¹⁴ Австрия, Кипър, Естония, Финландия, Люксембург, Малта, Нидерландия, Португалия, Швеция и Обединеното кралство – Шотландия.

4.3. Искова молба, начини на връчване и използването на електронна процедура

Ищецът може да подаде искова молба до съда или правораздавателния орган на място, по пощата или чрез всяко друго средство за комуникация, като факс или електронна поща, което държавата членка на сезирания съд счита за допустимо.

10 държави членки¹⁵ и 5 федерални провинции в Германия¹⁶ могат да позволят електронното подаване на иски молби по презгранични дела (онлайн или по електронната поща). Тази тенденция вероятно ще се засили в бъдеще¹⁷, като нейно отражение е пилотният проект „e-Codex“ във връзка с европейското електронно правосъдие¹⁸, чрез който се проучва осъществимостта на централизирана европейска система за подаване на електронни иски молби по европейската процедура за иски с малък материален интерес.

Що се отнася до връчването — основният начин за връчване на документи е връчването по пощата с потвърждение за получаване. Затова връчването по електронен път може да се използва само ако връчването по пощата не е възможно. Към момента на приемане на регламента тази разпоредба беше много напредничава, тъй като с нея бяха премахнати формалностите във връзка с връчването. Междувременно някои държави членки въведоха електронни средства за комуникация за вътрешните си процедури. Страните по европейската процедура за иски с малък материален интерес не могат да се възползват от тази модернизация поради правилото, с което връчването по пощата се определя като имащо предимство пред всички други средства за комуникация. Може да се очаква също така, че през идните години използването на ИКТ в рамките на съдебните системи ще се увеличи.

Настоящото недостатъчно използване на ИКТ ограничава привлекателността на регламента. Една пета от участниците в специален Евробарометър № 395 за европейската процедура посочиха, че биха били по-склонни да използват процедурата, ако всички производства се провеждат онлайн.

4.4. Продължителност на съдебния спор

В регламента са предвидени срокове на процедурата, за да се ускорят съдебните спорове по иски с малък материален интерес. Въпреки че не са предвидени санкции в случай на неспазване на тези срокове, данните сочат, че продължителността на съдебните спорове по презгранични иски с малък материален интерес е намаляла драстично след приемането на регламента. Продължителността на европейската процедура в извадка от държави членки¹⁹ показва, че съдебните спорове траят между 3 и 8 месеца, със средна продължителност от приблизително 5 месеца, в сравнение с продължителност, стигаща до 2 години и 5 месеца преди приемането на регламента.

¹⁵ Вж. проучването на Deloitte, част I, раздел 3.3.2.2, стр. 76—77. Австрия, Естония, Кипър, Чешката република (въпреки че, когато молбата се изпраща по електронната поща или по факс, оригиналът ѝ трябва впоследствие да бъде подаден), Финландия, Франция, Нидерландия (въпреки че на практика не се използва), Португалия, Словения, Обединеното кралство (Англия и Уелс).

¹⁶ Берлин, Бранденбург, Бремен, Саксония, Хесен.

¹⁷ В Германия например електронното подаване на искова молба във всички съдилища е предвидено да стане възможно от 2018 г. нататък.

¹⁸ <http://www.e-codex.eu/index.php/legal-community-benefits>; вж. също за европейската процедура за иски с малък материален интерес: <http://www.e-codex.eu/pilots/small-claims.html>.

¹⁹ 10 държави членки отговориха на този въпрос: България (6 месеца), Естония (4 месеца), Финландия (3 месеца), Франция (4,6 месеца), Малта (6 месеца), Полша (6,3 месеца), Словакия (3 месеца), Словения (4,3 месеца), Испания (8,2 месеца), Германия (3,4—5,3 месеца).

4.5. Премахване на задължението за представителството от адвокат

Специален Евробарометър № 395 показва, че една трета от отговорилите, които са използвали европейската процедура за искове с малък материален интерес, са ползвали процесуален представител за цялата процедура, докато малко повече от тях са използвали процедурата без консултация с юрист. В някои случаи изглежда, че гражданите са прибягнали до услугите на адвокат, тъй като не са могли да ползват безплатна помощ или защото съдебните такси могат да се платят само чрез адвокат (вж. по-долу точки 6 и 8.2). Ето защо макар и правото на процесуално представителство да е основно право на всички граждани, те не следва да бъдат задължавани да прибягват до услугите на адвокат, защото правилата на регламента не се спазват или поради чисто практически пречки.

4.6. Многоезични стандартни формуляри

В регламента са предвидени четири многоезични стандартни формуляра. Те могат да бъдат намерени на уебсайта на Европейския съдебен атлас наред с инструмент за превод на всички официални езици от 2008 г. насам и на европейския портал за електронно правосъдие (e-Justice) във вид на динамични формуляри с електронен съветник, който от 2011 г. насам помага за попълването им²⁰.

Гражданите като цяло смятат, че формулярът на молбата е лесен за попълване (62 %), въпреки че има и такива, които изпитват трудности (16 %). Някои потребители считат стандартните формуляри за твърде сложни по някои от точките за попълване, например компетентността на съда, презграничния характер на спора, изчисляването на лихвите и документите, които трябва да бъдат приложени²¹.

4.7. Минимални стандарти при възможността за преразглеждане на съдебното решение

Извънредният механизъм за правна защита по член 18 има за цел преодоляване на ситуация, при която ответникът не е знаел за образуваното производство в държавата членка по произход и не е могъл да се защитава подобаващо. Въпреки че регламентът определя условията за упражняване на правото на преразглеждане, самата процедура се урежда от националното право.

Процедури за преразглеждане, подобни на тази по член 18 от регламента, съществуват и в други инструменти в областта на гражданското правосъдие, по-специално в тези за европейската заповед за плащане²², европейското изпълнително основание²³ и задълженията за издръжка²⁴. Прилагането на процедурата за преразглеждане в рамките на европейските инструменти повдигна редица въпроси и предизвика несигурност. За да им се даде подходящ отговор, следва да се изясни разпоредбата на член 18, като се черпи вдъхновение от по-скорошната разпоредба на регламента за задълженията за издръжка.

²⁰ Вж. https://e-justice.europa.eu/content_small_claims_forms-177-en.do.

²¹ Вж. СЕС, Procédure de règlement des petits litiges; Докладът на мрежата на европейските потребителски центрове.

²² Регламент (ЕО) № 1896/2006 на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2006 г. за създаване на процедура за европейска заповед за плащане (ОВ L 399, 30.12.2006 г., стр. 1 и сл.).

²³ Регламент (ЕО) № 805/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 21 април 2004 г. за въвеждане на европейско изпълнително основание при безспорни вземания (ОВ L 143, 30.4.2004 г., стр. 15 и сл.).

²⁴ Регламент (ЕО) № 4/2009 на Съвета относно компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на съдебни решения и сътрудничеството по въпроси, свързани със задължения за издръжка (ОВ L 7, 10.1.2009 г., стр. 1 и сл.).

5. ПРИЗНАВАНЕ И ИЗПЪЛНЕНИЕ В ДРУГА ДЪРЖАВА ЧЛЕНКА

Не се наблюдават проблеми, свързани с премахването на екзекватурата в регламента. Европейските потребителски центрове получават обаче сигнали за проблеми във връзка с практическото изпълнение, например по отношение на необходимостта от писмен превод и липсата на информация относно процедурите по изпълнение или координатите за връзка на компетентните за изпълнението органи в различните страни²⁵. Само няколко държави членки приемат формуляр Г от регламента на английски и на няколко други езика²⁶. Това предполага допълнителни разноски за страната, искаща изпълнение. Разноските за писмен превод обикновено се изчисляват на страница, независимо от това, че по-голямата част от информацията вече съществува на всички официални езици и само точка 4.3, съдържаща съществуващото на решението, се нуждае от превод.

6. ПОМОЩ ЗА СТРАНИТЕ

В държавите членки бяха предприети твърде малко конкретни мерки, за да се гарантира, че страните могат да получат практическа помощ при попълване на формулярите. Според доклада на мрежата на европейските потребителски центрове 41 % от държавите членки съобщават, че такава помощ не се предоставя на гражданите, а специалният Евробарометър № 395 показва, че 10 % от отговорилите са потърсили помощ, но не са получили такава.

В заключение, явно държавите членки не предоставят систематично безплатна помощ. Това най-вероятно допринася за ограниченото използване на европейската процедура.

7. ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ

По силата на членове 24 и 25 държавите членки трябва да предоставят определена информация, необходима за действието на процедурата. Понастоящем обаче липсва информация по редица въпроси, по които съществуват големи различия между държавите членки: информация за съдебните такси и начините за плащането им, за националните процедури за преразглеждане по член 18, както и за предоставянето на безплатна помощ на гражданите.

Поради тази липса на прозрачност потребителите и предприятията губят време за търсенето на информация относно разноските и не могат да вземат решение при познаване на всички факти дали да използват процедурата или не.

²⁵ Мрежа на европейските потребителски центрове, *European Small Claims Procedure Report* („Доклад относно европейската процедура за искове с малък материален интерес“), септември 2012 г., стр. 28: http://ec.europa.eu/consumers/ecc/docs/small_claims_210992012_en.pdf.

²⁶ Естония (английски език), Кипър (английски език), Малта (английски език), Финландия (шведски и английски език), Швеция (английски език), Франция (английски, немски, италиански, испански език), източник: Х.Е. Kramer, *Small claim, simple recovery? The European small claims procedure and its implementation in the member states* („Просто ли е удовлетворяването на искове с малък материален интерес? Европейската процедура за искове с малък материален интерес и прилагането ѝ в държавите членки“), ERA Forum (2011 г.) 12, стр. 130.

8. ДРУГИ ПРЕЧКИ ЗА ПРИЛАГАНЕТО НА РЕГЛАМЕНТА

8.1. Прекомерни съдебни такси спрямо стойността на иска

Оценката показва, че прекомерните съдебни такси са една от главните пречки пред използването на процедурата в някои държави членки. Съдебните такси в много случаи трябва да се платят предварително, като по този начин може да накарат ищците да се откажат от подаването на иск в съда²⁷. Флаш Евробарометър № 347 показва, че 45 % от предприятията не подават иск в съда, защото разноските по съдебното производство ще бъдат несъразмерно високи спрямо стойността на иска²⁸. В документа относно позицията на Европейското бюро на съюзите на потребителите (BEUC)²⁹ се потвърждава, че прекомерните съдебни такси са фактор, който възпира потребителите да използват процедурата.

Съдебните такси варират за различните държави членки в зависимост от използвания начин за изчисляването им (фиксиран, като процент от стойността на иска или комбинация от двете). Съдебни такси, които са по-високи от 10 % от стойността на иска, може да се считат за прекомерни. Това е особено вярно за презграничните дела, при които трябва да бъдат предвидени допълнителни разноски, като разноските за писмен превод. За исковете на стойност над 2 000 EUR беше установено, че съдебните такси са до голяма степен съразмерни със стойността на исковете.

В много държави членки са въведени минимални съдебни такси, за да бъде възпряно несериозното предявяване на искове в съда или злоупотребата с право, т.е. подаването на иски молби, които не са придружени с надлежни доказателства или са неоправдани, или които са на смехотворна стойност, напр. 10 EUR.

8.2. Практически пречки пред плащането на съдебните такси

На Комисията бяха сигнализирани някои практически трудности във връзка с плащането на съдебните такси в друга държава членка.

Начините на плащане се различават значително в зависимост от държавата членка. В повечето от тях е възможно да се използва най-малко един начин на електронно плащане (онлайн плащане чрез дебитна/кредитна карта или чрез банков превод). В някои държави членки са допустими електронните преводи. В няколко държави членки обаче плащането на съдебните такси трябва да стане чрез действителното физическо плащане в сградата на съда или чрез адвокат или чекове, които не се използват обичайно в редица държави членки. В тези държави страните трябва да направят пътни разноски или да си наемат адвокат в съответната държава членка, за да могат да платят съдебните такси.

²⁷ Прилагането на принципа „загубилата делото страна плаща“ спрямо съдебните такси не успокоява ищеца, тъй като изходът на делото е несигурен и ищецът на първо време ще трябва да „замрази“ собствените си парични средства до момента на ефективното изпълнение на решението.

²⁸ Флаш Евробарометър № 347, стр. 31. Въпреки че това е общо проучване на всички видове вземания между предприятия, то подчертава, че пропорционалността на разноските — и следователно на съдебните такси — е основният критерий, който предприятията вземат предвид, когато решават дали да водят съдебно дело по даден случай.

²⁹ Реф. № X/2013/040: <http://www.beuc.org/Content/Default.asp?PageID=606>.

9. ЛИПСА НА ОСВЕДОМЕНОСТ ЗА СЪЩЕСТВУВАНЕТО И ДЕЙСТВИЕТО НА ПРОЦЕДУРАТА

За успешното прилагане на европейската процедура за искове с малък материален интерес е необходимо съответните участници — гражданите, съдилищата и другите организации, предоставящи помощ и съвети — да знаят за съществуването и действието ѝ. Данните показват обаче, че нито гражданите, нито съдилищата все още са добре информирани:

Специален Евробарометър № 395 показва, че 86 % от **гражданите** никога не са чували за процедурата. В резултат на това потенциалните ищци, най-вече потребителите, или не предявят исковете си, или го правят в рамките на националните процедури.

Що се отнася до **съдилищата и съдиите**, проучване, извършено от мрежата на европейските потребителски центрове във всички държави членки, показва, че почти половината от съдилищата никога не са чували за процедурата, докато другата половина не са били напълно информирани за всички нейни аспекти. Като последица от това голям брой съдилища или правораздавателни органи не са в състояние да осигурят **ефикасна помощ** на гражданите, както се изисква в член 11 от регламента.

Данните сочат, че въпреки усилията на държавите членки да повишат знанията на съдилищата, разпространението на информацията не е било ефективно. Там, където е било осигурено обучение не само на съдилищата, но също и на съдебните изпълнители и компетентните за изпълнението органи, използването на процедурата е нараснало. Също така в някои държави членки специализацията на компетентността може да бъде средство за решаване на проблема с ниската степен на осведоменост сред юридическите професии. В заключение, за успеха на процедурата е важно държавите членки да отделят повече ресурси и средства за подобряване на мерките им за повишаване на осведомеността.

От своя страна Комисията се опита да реши проблема с липсата на осведоменост чрез редица действия, като публикуването на информация, наред с интерактивни формуляри, на няколко уебсайта (уебсайтовете на ЕСМГТД, Европейския съдебен атлас и портала за електронно правосъдие); специализирани модули за обучение на съдии и други юридически професии, както и семинари за обучаващи по програмата „Гражданско правосъдие“; съвместно с ЕСМ по граждански и търговски дела бяха изготвени Практически наръчник за юридическите професии и Ръководство за гражданите, които ще бъдат публикувани през 2013 г.

Комисията също така насърчаваше прилагането на процедурата чрез финансови средства по програма „Гражданско правосъдие“. Европейските потребителски центрове също предоставят известна помощ на потребителите, които прибягват до европейската процедура за искове с малък материален интерес.

Съответните участници също изглежда срещат трудности за **разграничаването на различните инструменти** за предявяване на исковете им и изпълнението им в чужбина. По-специално, те не са сигурни кога да използват процедурите за искове с малък материален интерес и за европейска заповед за плащане и в кои случаи използването на европейското изпълнително основание може да бъде полезно. Хоризонтален практически наръчник относно това как да се прави разграничение и кога да се използва един или друг инструмент може да бъде от полза за гражданите и юридическите професии.

10. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Настоящият доклад показва, че като цяло прилагането на регламента е подобрило, опростило и ускорило разглеждането на исковете с малък материален интерес по презгранични спорове. Независимо от това съществуват редица недостатъци.

Прилагането на регламента страда от липсата на осведоменост. По този въпрос Комисията е предприела редица мерки, както е описано по-горе.

В някои случаи регламентът не е бил прилаган правилно. Това може да бъде преодоляно чрез изясняването на някои негови разпоредби, които предизвикват трудности. Такъв е случаят например с липсата на прозрачност за част от информацията относно съдебните такси, начините на плащане и предоставянето на помощ при попълване на формулярите.

Останалите проблеми се дължат главно на недостатъците на действащия регламент, например ограниченото приложно поле поради ограничението за стойността на иска и ограниченото определение за презгранични дела; процесуалните недостатъци, свързани с предимството, отдадено на връчването по пощата пред всички други средства за комуникация; слабото използване на средствата за комуникация от разстояние; прекомерните съдебни такси в някои случаи; отсъствието на способи за плащане онлайн в някои държави членки; и ненужните разноски за писмен превод на етапа на изпълнението.

Поради тези съображения настоящият доклад се придружава от предложение за изменение на действащия регламент и оценка на въздействието, в която са разгледани посочените по-горе проблеми.